

بهای اشتراك
قسمت اول : مذاكرات مجلسين (سالانه ۳۰۰ ريال)
قسمت دوم : (آكبرها) ۶۰۰
شماره كامل ۸۰۰

محل اداره
مجلس شورای ملی
شماره تلفن : ۳۸۸۹۶ و ۳۸۸۹۵ و ۳۸۸۹۴ و ۳۰۴۴۸
روزنامه يومية

روزنامه رسمی کشور شاهنشاهی ایران

شامل : کلیه قوانین مصوبه و مقررات - گزارش کمیسیونها - صورت مشروح مذاکرات مجلسین - اخبار مجلس - انتصابات - آگهی های رسمی و قانونی

شماره ۱۷۴۷ ۴ شنبه ۲۵ بهمن ماه ۱۳۲۹ سال ششم

شماره مسلسل ۱۱۴

دوره شانزدهم مجلس شورای ملی

مذاکرات مجلس شورای ملی

جلسه ۱۱۴

صورت مشروح مذاکرات مجلس روز پنجشنبه ۱۹ بهمن ماه ۱۳۲۹
فهرست مطالب :

- ۱ - فرائد غائبین و مذاکره در صورت مجلس
- ۲ - قرائت نامه آقای وهاب زاده راجع باختصاص مقرری نمایندگی خود جهت ساختمان دبستان در اردبیل
- ۳ - بیانات قبل از دستور - آقایان : نریمان - بهادری - صدر زاده - کشاورز صدر - ربیع
- ۴ - بقیه مذاکره در گزارش راجع به بهداشت شهری
- ۵ - تصویب صورت مجلس جلسه قبل
- ۶ - بقیه مذاکره در گزارش راجع به بهداشت شهری
- ۷ - تعیین موقع و دستور جلسه بعد - ختم جلسه

مجلس ساعت ۱۱ و شش دقیقه صبح بریاست آقای کنجه (نایب رئیس) تشکیل گردید

۱ - قرائت غائبین و مذاکره

در صورت مجلس
نایب رئیس - اسامی غائبین جلسه گذشته

قرائت میشود

(شرح زیر قرائت شد)

غائبین با اجازه آقایان : دکتر مصباح زاده - موسوی - هرب شیبانی - اورنگ - برومند - خوشتری - فهريمان - صاحب جمع - سودآور - مجتهدی - اسکندری - اسلامی - دهقان - همدانی - ناصر صدیقی - دکتر مصدق - طباطبائی - دکتر شایگان - بهبهانی - جمال امامی - سلطانی

غائبین با اجازه آقایان : کاظم شیبانی - دیرآمدگان با اجازه آقای دکتر بقائی يك

ساعت ۳۰ و دقیقه ۰ آقای تفتة الاسلامی دو ساعت - آقای دکتر جلالی يك ساعت - دیرآمدگان بی اجازه آقایان : شهاب خسروانی ۳۰ دقیقه - حسن اکبر یکساعت - هراتی یکساعت - امیر انشاری یکساعت

نایب رئیس - نسبت بصورت جلسه گذشته تذکری هست ؟ آقای فقیه زاده بفرمائید

فقیه زاده - در صورت جلسه قبل بنده يك حرايضی کردم که يك کلمه اضافه نوشته اند و آن کلمه (بیش از) میباشد در عبارت بیش از صدی پنج سکنامه (بیش از) اضافه است بنده عرض کردم مطابق تصویب نامه صدی پنج مطالبه میکنند در صورتیکه حق ندارد برخلاف قانون است این را استدعا میکنم

اصلاح بفرمائید
نایب رئیس - اصلاح میشود آقای اردلان نسبت بصورت جلسه تذکری دارید ؟
اردلان - بلی
نایب رئیس - بفرمائید
اردلان - عرض کنم در جلسه گذشته بنده نسبت بیک تبصره پیشنهادی چون مخالف بودم تقاضای تجزیه کردم و مطابق نظامنامه در آخر که رأی کلی باید بگیرند نسبت باین تبصره باید جداگانه رأی گرفته شود این است که بنده استدعا میکنم که در آخر که می-خواهید رأی بگیرید بنده تقاضایم را تجدید میکنم که نسبت باین موضوع جداگانه رأی گرفته شود

نایب رئیس - آقای بهادری بفرمائید
بهادری - جلسه گذشته راجع بسؤالات اینجا صحبت شد بنده میخواستم ازمقام ریاست استدعا کنم که مدتی است از دولت سؤالاتی شده و بنده خودم دو ماه است که سؤال کرده ام و هنوز جواب داده نشده مقرر بفرمائید هفته ای يك جلسه برای سؤالات معین بشود که سؤالات مطرح بشود نامه ای هم از مسلولین شرکت نفت رسیده که تقدیم مقام ریاست میکنم

۳ - قرائت نامه آقای وهاب زاده راجع باختصاص مقرری نمایندگی خود بساختمان دبستان در اردبیل

نایب رئیس - نامه ایست از آقای وهاب - زاده که بایستی مفاد آن باستحضار آقایان نمایندگان برسد قرائت میشود

(شرح زیر قرائت شد)
مقام محترم ریاست مجلس شورای ملی - اینجانب در نظر داشتم که در موقع عقد هروسی اهل حضرت همایون شاهنشاهی بنمایندگی از طرف موکلین خود هدیه ناقابل به پیشگاه مبارک همایونی تقدیم دارد در این اواخر کافتخار شرف به پیشگاه مبارک همایونی حاصل گردید ذات شاهانه امر فرمودند که هر گونه هدیه که بمناسبت جشن هروسی تهیه می شود برای تارهای اجتهامی و خیریه تخصیص گردد اینک در امتثال امر مبارک شاهانه بموجب همین نامه از ریاست محترم مجلس شورای

ملی تقاضا دارد دستور فرماید حقوق دوساله دوره شانزده نمانند کمی مجلس اینجانبراکه تا حال استفاده ننوده ام برای ساختمان دبستان در اردبیل تخصیص و در اختیار معتمدین محل بگذارند که بصرف ساختمان دبستان برسد مضافاً باین هزارویانصد متر زمین بیاض ملکی خودرا که در بهترین نقطه شهر اردبیل واقع است برای ساختمان دبستان مذکور برایگان تقدیم میدارد احد وهاب زاده

فرامرزی - خوانندن آن در مجلس لازم نبود

نایب رئیس - خوانندن این نامه مطابق آئین نامه بود مراجعه فرمائید . ضمناً خواستم عرض کنم هدیه به فرهنگ از بهترین هدایائی است که تقدیم میشود **عل آقاها** زاده مورد تقدیر است

بعضی از نمایندگان - دستور، دستور
۴ - بیانات قبل از دستور آقایان:
نریمان - بهادری - صدرزاده
کشاورز صدر - رفیع

کشاورز صدر - باید قبل از دستور صحبت کنیم؛ ما گمانی نداریم که جلسه دیر تشکیل شده

نایب رئیس - چند نفر از آقایان تقاضای نطق قبل از دستور کرده اند (دستور، دستور)

کشاورز صدر - مسخره بازی در آورده اند؟

نایب رئیس - عقیده ام این است با محفوظ ماندن نوبت آقایان برای جلسه آینده شروع بدستور کنیم (صحیح است)

کشاورز صدر - بچه مناسب؟ بنده مخالفم، رأی بگیریم، یعنی چه؟ دلخواه که نیست بیرون می نشینید خودتان قرارداد بگذارید بعد بآئین اینجا (زنک رئیس)

آزاد - آقای رئیس بگذارید صحبت کنند
نایب رئیس - آقای کشاورز نوبت شما محفوظ خواهد بود برای جلسه بعد

کشاورز صدر - بنده میخواهم حالا صحبت کنم این حق من است نمیشود آئین نامه را از این برد اصلاً نطق قبل از دستور را از آئین نامه حذف کنید اگر من حرفی زدم بزینده توی سرم نصف شب آمده ام - نوشتم (همه نمایندگان) (زنک رئیس)

نایب رئیس - چرا این همه همه می کنید؟

فرامرزی - عهه برای رأی کافی نیست بگذارید قبل از دستور صحبت کنید

کشاورز صدر - احسن عهده برای رأی کافی نیست بگذارید مراجعه فرمائید بزینم

فقیهزاده - عهده برای رأی کافی نیست اجازه فرمائید قبل از دستور صحبت کنند

نایب رئیس - تصمیم با مقام ریاست است من موافقم که نطق قبل از دستور بعمل بیاید

(در این موقع آقایان وزیر کشور و وزیر بهادری که در مجلس بودند از جلسه خارج شدند)

کشاورز صدر - شایسته است که کتکهای بیاید بنشینید شاورزیری هستید که همه دوست دارند شما بیا

بنشین، قهر نکن، بگذار آندیکری برود
فرامرزی - وزراء حق تعیین دستور برای مجلس ندارند که قهر بکنند باید مطیع مجلس باشند (احسن)
مکی - حاج عزالمالك قهر میکند خیال میکند مانو کرش مستیم
دکتر بقائی - قهر نمیکند فرار می کند او از تبریز فرار کرد، او در موقع شهریور فرار کرد (افشار صادقی - از تبریز فرار نکرد) آقایان داشت کنید آقای افشار صادقی میگویند در شهریور از تبریز فرار نکرد، ارزشی به بدش فرار کرد

نایب رئیس - خواهش میکنم مراعات نزاکت و انتظامات مجلس را فرمائید . آقای نریمان فرمائید

نریمان - یکی از مطالبی که باید عرض بکنم موضوع رأی نماینده ایران در قضیه متجاوز شناختن چین کمونیست میباشد بنده خوشوقت که بدون ملاحظه و رعایت اصل معافله کاری در این باب سؤالی از آقای وزیر امور خارجه کرده ام

فرامرزی - وزراء که از مجلس قهر می کنند وزیر کشور از مجلس قهر کرد من اگر رئیس مجلس بودم راهش نمیدادم (کشاورز صدر - آفرین زنده باد فرامرزی)

نایب رئیس - آقای کشاورز صدر رعایت نظم مجلس را فرمائید

نریمان - این سؤال خیلی بجا و بوقع و این تذکراتی که می خواهم عرض کنم تمام در اجرای همان وظیفه است که فرداً فرد ما راجع بحفظ منافع ومصالح ملت ایران برعهده داریم

من لازم میدانم توجه مجلس شورای ملی را با اهمیت موقعیت کنونی دنیا جلب کنم و یاد آور شوم که اگر در این موقع خطری بگروه و خط مشی ما فائده در سیاست خارجی پیش گرفته نشود و دولتها بخواهند سرخورد و روی نظرسلیقه شخصی بدون توجه بنظریات و دستورهای مجلس شورای ملی و در نظر گرفتن مصالح عالی کشور در میدان سیاست بین المللی مر کب نظریات و تمایلات خودشان را بجولان در آورند این کار جز ندامت نتیجه ای باری نخواهد آورد - امروز وضع دنیا بسیار وخیم است و می شود گفت دنیا در آستانه جنگ میباشد موقعیت ایران چه از لحاظ نزدیکی بکشورهای ذی نفع در این کشمکش یعنی دیوار بدویار بودن با اتحاد جماهیر شوروی و با یک فاصله نزدیک بودن به

کشور چین و چه از حیث بدی وضع مالی و اقتصادی و دچار بودن باشکالات عدیده که از همه بالاتر فقر و فاقه عمومی است بسیار وخیم میباشد گذشته از موقعیت بسیار مشکل جغرافیائی این اوضاع بسیار فریضه طلب اقتصاد مالی و اجتماعی و اداری ما معصوم سالها و سالها چشم داشت و طعمی است که دیگران بشروت و دارائی و مال این مملکت داشته و دارند و برای اینکه مال ما را بدون مدعی و با خیال راحت ببرد تمام پایه های اساسی زندگی مردم

این مملکت را سست و ضعیف کرده اند امروز دیگر فرصت آن نیست که اگر هم بخواهند بشود این مملکت را برای تحمل مصائب و سختیهای جنگ آماده نمود دستگه اداره کننده ما را بروزی رسانند که در بحبوحه عظمت و قدرت آن نتوانست تحمل يك روز سوم شهریور ۱۳۲۰ را بیاورد و با کمترین وزش باد مغالف مانند کاخی ازمقوا درهم فرو ریخت امروز بعد از چند سال تحمل مصائب جنگ - بین المللی دوم بازی کردن نقش یل پیروزی و در طبق اخلاص گذاردن هستی و توانائی خود در این بازی امروز بعد از ۹ سال دو کر اساسی ساختگی و تحمل ۹ سال دولتهای نالایق قدرت و توانائی تحمل مصائب و سختیها بیشتر از روزهای شهریور ۱۳۲۰ از ایران و ایرانی سلب شده است در يك چنین وضعی ایران باید در صحنه سیاست بین المللی يك رویه و خط مشی هلاله و متینی اتخاذ کند در يك چنین موقعیتی اتخاذ بگروه و خط مشی کاملاً بی طرفانه بصالح ملت ایران است ملت ایران از جنگ بیزار و طالب و خواهان صلح است نماینده گان - (صحیح است) تا در يك محیط آرامی بتواند بدیغتهای خودش را دوا کند و حقوق اذست رفته خود را بزرگبیرد ملت ایران بهیچوجه حاضر نیست نه این دسته و نه آن گروه او را آلت مقاصد خود قرار دهند و بهیچ وجه اجازه نخواهد داد کسی ایران را پایگاه و میدانه حمله خود بسوی دیگری قرار بدهد ایران میخواهد در این کشمکش ها کاملاً و صمیمانه بی طرف بماند و با تمام قوا از بی طرفی خود دفاع خواهد کرد

دولت امریکا با چین کمونیست متجاوز شناخته شوند یا نشوند برای ملت ایران یکسان است اگر نماینده ایران پیشنهادی که با یازده دولت آسیائی دیگر امضاء کرده ایمان داشت نمی باید برله پیشنهاد مغالف رأی داده باشد (انتهاج - این عمل دولت مورد تأیید کمیسیون خارجه مجلس واقع شده) همان طور که دولت دیگر امضاء کننده پیشنهاد دول آسیائی یا منتع مانده و یارائی مغالف دادند

رئیس مجمع عمومی سازمان ملل متحد نماینده ایران است - پیشرفت وظایفی که رئیس مجمع عمومی برعهده دارد ایجاب می نماید که مشارالیه در قضایای بی طرفی کامل را حفظ کند و حفظ صلح دنیا بسته به رعایت این نکات است

دولت های بی اراده که با پیروی از نیت این و آن و پایبندی در قضایای بین المللی خوش رقصی می کنند از طرف ملت ایران چه اختیاری و مجوزی برای این کارها در دست دارند قانون اساسی که ضامن حاکمیت و تمامیت وحدت ایران است در اصل دوم مقرر می دارد که مجلس شورای ملی نماینده فاطمه اهالی مملکت ایران است که در امور معاشی و سیاسی وطن خود مشارکت دارند آیا مشارکت ملت ایران در امور سیاسی وطن خود این است که نماینده ایران بدستور آقای رزم آرا با وزیرای کابینه ایشان برای خوش آیند دولت امریکا یا دیگران بدون اطلاع و موافقت و کسب دستور از مجلس شورای ملی رأی بمتجاوز شناختن این

دولت یا آن دولت بدهد (صغری - دولت در مجلس رأی داشت و مورد اعتماد مجلس است)

آیا معنی حکومت پارلمانی این است که رأی اعتماد مجلس بدولت ها با احضار دستجات پارلمانی و توصیه و سفارش تأمین تهیه گردد آیا معنی مجزا بودن قوای سه گانه مملکت که در اصل ۲۸ قانون متمم قانون اساسی مصرح شده این است و بالاخره آیا دولتی که برخلاف اصل ۲۸ مذکور در سرکار باقی مانده دولت قانونی است؟ رأی که نماینده ایران برطبق دستور چنین دولتی بدون موافقت پارلمان داده نافذ است و آیا اعتبار قانونی دارد - من قضاوت امرا را بوجدان پاک آقایان نماینده گان واگذار می کنم و استدعا می کنم برای جلوگیری از این گونه پیش آمدها که ممکن است برای مملکت گران تمام شود چاره ای بیاندیشند و راضی نشوند دولت هائی که مورد اعتماد مجلس نیستند کار مملکت را از آنچه هست مشکل تر نمایند بالاخره مجلس شورای ملی در مقابل ملت ایران مسئول عواقب تمام این کارها و نتایج این گونه آراورید و بازید ها و پذیرائی ها و فقدان يك خط مشی مطالعه شده متین و عاقلانه خواهد بود (ارولان - البته این موضوع نظر خودتان بوده است) (محمد علی مسعودی - هر نماینده می تواند نظر خود را ابراز دارد)

مطلب دیگری که باید بر عرض برسانم موضوع شرکت سهامی نفت ایران است که طبق برنامه مصوب مجلس شورای ملی مبلغ یکصد میلیون تومان برای سرمایه آن پیش بینی شده و این شرکت را چندی است سازمان برنامه برای اکتشاف و استخراج و بهره برداری از نفت تشکیل داده است

راجع باین شرکت دو مطلب دارم که عرض میکنم یکی موضوع تسریع در پیشرفت کارهای آنست که میخواهم توجه مخصوص کمیسیون محترم سازمان برنامه را باین قسمت جلب نمایم

سرعت پیشرفت کارهای شرکت سهامی نفت ایران از چند جهت مهم است یکی اینکه از لحاظ اقتصادی بی اندازه مفید خواهد بود چه از یک طرف پس از بدست آمدن محصول معادن نفت ایران و فروش این محصول چه در داخله و چه در خارجه عایداتی که از این امر برای مملکت و دولت تهیه میشود برای انجام کارهای هام المنعمه و تقویت قوه تولیدی مملکت بصرف خواهد رسید و همین موجب افزایش بنیه اقتصادی مملکت می شود

دیگر اینکه در اثر فروش محصولات نفتی چه در خارجه و چه در داخله مبالغ زیادی ارزهای خارجی بررد آمدهای ارزی کشور افزوده خواهد شد

این نکته را نباید فراموش کرد که هر قدر از فروش مواد نفتی کمیائی نفت جنوب ناموفعی که انشاء الله بسطاطش را مجلس شورای ملی ایران با اعلام ملی شدن صنعت نفت از ایران بزرگبیرد کسب شود بهمان میزان بر صادرات کمیائی افزوده خواهد شد

و معادل آن برای رفع احتیاجات ربالی خود کمیائی مجبور خواهد شد به دولت ایران ارز بفروشد این افزایش قابل توجه در آمد های ارزی مملکت کمک مؤثری بر برقراری موازنه بازرگانی خارجی کشور که در زندگی مردم خیلی مؤثر است خواهد نمود و بالتبعیه بواسطه زیاد شدن در آمد های ارزی قیمت ارز های خارجی نسبت بریال تنزل خواهد نمود و با بالا رفتن قیمت خرید ریال برای مردم ایران يك گشایش زیادی پیدا میشود نتیجه دیگر پیشرفت کارهای شرکت نفت ایران این خواهد بود که بکوری چشم دشمنان و بدخواهان ثابت خواهد شد که ایرانی بهیچوی قادر به بهره برداری از معادن نفت خودش میباشد

مطلب دیگری که راجع بهمین شرکت نفت ایران باید عرض کنم شایعائی است که راجع به مسافرت بعضی اشخاص بایران و ارتباط این مسافرتها با سهام این شرکت برای مشوب کردن افکار مردم انتشار داده می شود (آشتیانی زاده - کیست این شخص؟) نمی دانم بگوش میرسد که مسافرت بعضی از شخصیتهای صاحب ثروت در این موقع بایران در ضمن برای آنست که سهام شرکت نفت ایران بدست آنها بیافتد یعنی دولت با سهم و عنوان تهیه سرمایه اشخاص و افرادی را در این شرکت یا امثال آن سهم و یا صاحب سهم نماید من لازم دانستم که در ضمن تکذیب احتمال وقوع يك چنین فرض و پیش آمدی توجه آقایان اعضاء کمیسیون برنامه را باین شایعات جلب نمایم و در اینجا با صراحت اعلام کنم که غیر ممکن است سهام شرکت نفت ایران و یا هر شرکت دیگری را که امیالاً در آتیه برای این منظور دولت تشکیل بدهد با افراد بهر عنوانی که باشد فروخته و یا منتقل و یا واگذار و یا در بدو تشکیل افراد و اشخاص در اینگونه شرکتها سهم شوند - اگر دولت برای اداره بعضی امور سازمانهائی تشکیل بدهد که صورت و شکل شرکت سهامی را دارند مثل بانک کشاورزی و بانک ملی و غیره و یا شرکت نفت ایران و امثال آن انتخاب این شکل و صورت صرفاً از این لحاظ است که در اموری که جنبه بازرگانی زیادی دارند شکل شرکت های سهامی، آزادی عمل لازم و ضروری را برای پیشرفت این امور بهتر تأمین نماید و الا تصور نیست نمی توان فکر کرد مثلا دولت سهام بانک ملی ایران را با افراد اشخاص منتقل نماید بهلاوه این عمل مغالف با اصل بیست و دوم قانون اساسی خواهد بود که مقرر میباشد که قسمتی از عایدات یا دارائی دولت و مملکت منتقل و یا فروخته می شود و یا تغییری در حدود و ثغور مملکت از او پیدا میکند بصورت مجلس شورای ملی خواهد بود

و مسلم است که هیچگاه نه دولت فروش سهام شرکت نفت ایران را بجز مجلس شورای ملی پیشنهاد خواهد نمود و نه مجلس شورای ملی يك چنین پیشنهادی را قبول و تصویب خواهد نمود بنابراین شایعات مربوط به مسافرت اشخاص بایران برای بدست آوردن سهام شرکت نفت معقول نیست

نایب رئیس - آقای بهادری فرمائید
بهادری - اخیراً که دو ساروزی توفیق حاصل شد که در خدمت همکاری بزم آقای دکتر مجتهدی برای زیارت همشهریها به آذربایجان بروم و در غیاب بنده در مجلس سنا جناب آقای نصر الملک هدایت سناتور معظم بیاناتی فرموده اند که برخی قسمت های آن برای من جای گله را باقی میگذازد ایشان با خانواده بنده سوابق بسیار طولانی دارند چن هم ایشان کمال ارادت دارم بنابراین گمان میکنم آشنا دانسته ای آشنا را اساساً تربیت خانوادگی بیندیده چوقت اجازه ندیده که برجال و شخصیت هائی که باین آب و خاک خدمتی کرده اند اهانت نمایند جناب آقای هیث مورد علاقه شدید بنده همه آذربایجان است ایشان رجل درست کار و با ایمانی هستند و اهل سنجش و چاره جوئی اند چطور ممکن است من ایشان بیچاره خطاب کنم تا با نیت پنهانی مجلس سنا و سناتور های محترم را که اکثر شان با بنده سوابقی دارند تعقیب نمایم

بهر صورت تا نگوییم بدو میل بناحق نکنیم عرض دوم اینست در این مسافرت چند روزه آذربایجان مشاهداتی کردم و مطالبی شنیدم مردم نظریاتی داشتند لازم می بینم بر عرض برسانم و توجه دولت را جلب نمایم

قسمتی از برنامه اصلاحی که در آذربایجان شروع شده بازه از امیدوار دارد دردل مردم روشن میسازد و اگر دولت توجه بیشتری داشته باشد از حالا بوجه سال آینده کشور تصویب بشود از اول سال بودجه عمرانی در اختیار آذربایجان بگذارند امیدوارم با بررسی این استاندار جدید برنامه اصلاحی پیشرفت بیشتری نماید گله و ناراحتی مردم از برق است در تبریز پنج سال است که شرکت برق روشنائی را بمرم حرام کرده برای اصلاح آن هرماه را ماهه بگروه میدهد باید در این مورد دولت توجه عاجلی نماید و همراهی کند که شرکت بدست خود مردم در محل تشکیل بشود تا از مزاحمت این شرکت خلاص شود دیگر سایر شهرستانهای آذربایجان از لحاظ برق گرفتارهای فراوان دارد از جمله میانه و سراب که تثنی دارم دستور فرمائید وسایل قرضه از بانک فراهم و در اصلاح وضعیت برق اقدام نمایند همینطور است موضوع آب اکثر از شهر ها مثلا میانه در تابستان آب آشامیدنی ندارد و در زمستان هم فوق العاده در مضیقه است خود برنامه بکنفر مهندس برای مطالعه در تهیه آب میانه فرستاده شود بسیار ضروری است

دیگر اینکه عده از اهالی مراجعه و اظهار می کردند دولت تمام مقاطعه کاری های ساختمانی مربوط با آذربایجان را در تهران مناقصه میکند از نتیجه مردم در خود تبریز محصل می مانند مخصوصاً صنف کفش دوز ها بنده مراجعه اظهار می داشتند که همه ساله کفش ارتش را آنها تهیه می نمودند و حالاً در تهران کفشات می دهند و نیز برای بر آوردن سایر نیازمندیها

بهر صورت تا نگوییم بدو میل بناحق نکنیم عرض دوم اینست در این مسافرت چند روزه آذربایجان مشاهداتی کردم و مطالبی شنیدم مردم نظریاتی داشتند لازم می بینم بر عرض برسانم و توجه دولت را جلب نمایم

قسمتی از برنامه اصلاحی که در آذربایجان شروع شده بازه از امیدوار دارد دردل مردم روشن میسازد و اگر دولت توجه بیشتری داشته باشد از حالا بوجه سال آینده کشور تصویب بشود از اول سال بودجه عمرانی در اختیار آذربایجان بگذارند امیدوارم با بررسی این استاندار جدید برنامه اصلاحی پیشرفت بیشتری نماید گله و ناراحتی مردم از برق است در تبریز پنج سال است که شرکت برق روشنائی را بمرم حرام کرده برای اصلاح آن هرماه را ماهه بگروه میدهد باید در این مورد دولت توجه عاجلی نماید و همراهی کند که شرکت بدست خود مردم در محل تشکیل بشود تا از مزاحمت این شرکت خلاص شود دیگر سایر شهرستانهای آذربایجان از لحاظ برق گرفتارهای فراوان دارد از جمله میانه و سراب که تثنی دارم دستور فرمائید وسایل قرضه از بانک فراهم و در اصلاح وضعیت برق اقدام نمایند همینطور است موضوع آب اکثر از شهر ها مثلا میانه در تابستان آب آشامیدنی ندارد و در زمستان هم فوق العاده در مضیقه است خود برنامه بکنفر مهندس برای مطالعه در تهیه آب میانه فرستاده شود بسیار ضروری است

دیگر اینکه عده از اهالی مراجعه و اظهار می کردند دولت تمام مقاطعه کاری های ساختمانی مربوط با آذربایجان را در تهران مناقصه میکند از نتیجه مردم در خود تبریز محصل می مانند مخصوصاً صنف کفش دوز ها بنده مراجعه اظهار می داشتند که همه ساله کفش ارتش را آنها تهیه می نمودند و حالاً در تهران کفشات می دهند و نیز برای بر آوردن سایر نیازمندیها

بهر صورت تا نگوییم بدو میل بناحق نکنیم عرض دوم اینست در این مسافرت چند روزه آذربایجان مشاهداتی کردم و مطالبی شنیدم مردم نظریاتی داشتند لازم می بینم بر عرض برسانم و توجه دولت را جلب نمایم

قسمتی از برنامه اصلاحی که در آذربایجان شروع شده بازه از امیدوار دارد دردل مردم روشن میسازد و اگر دولت توجه بیشتری داشته باشد از حالا بوجه سال آینده کشور تصویب بشود از اول سال بودجه عمرانی در اختیار آذربایجان بگذارند امیدوارم با بررسی این استاندار جدید برنامه اصلاحی پیشرفت بیشتری نماید گله و ناراحتی مردم از برق است در تبریز پنج سال است که شرکت برق روشنائی را بمرم حرام کرده برای اصلاح آن هرماه را ماهه بگروه میدهد باید در این مورد دولت توجه عاجلی نماید و همراهی کند که شرکت بدست خود مردم در محل تشکیل بشود تا از مزاحمت این شرکت خلاص شود دیگر سایر شهرستانهای آذربایجان از لحاظ برق گرفتارهای فراوان دارد از جمله میانه و سراب که تثنی دارم دستور فرمائید وسایل قرضه از بانک فراهم و در اصلاح وضعیت برق اقدام نمایند همینطور است موضوع آب اکثر از شهر ها مثلا میانه در تابستان آب آشامیدنی ندارد و در زمستان هم فوق العاده در مضیقه است خود برنامه بکنفر مهندس برای مطالعه در تهیه آب میانه فرستاده شود بسیار ضروری است

دیگر اینکه عده از اهالی مراجعه و اظهار می کردند دولت تمام مقاطعه کاری های ساختمانی مربوط با آذربایجان را در تهران مناقصه میکند از نتیجه مردم در خود تبریز محصل می مانند مخصوصاً صنف کفش دوز ها بنده مراجعه اظهار می داشتند که همه ساله کفش ارتش را آنها تهیه می نمودند و حالاً در تهران کفشات می دهند و نیز برای بر آوردن سایر نیازمندیها

وزیر بریز کارخانجاتی است که میتواند بخوبی انجام دهد ولی توجه نمیشود.

از دولت خواستارم که دستور اکیه صادر فرمایند اولاً کتبرتهای ساختاری مربوط با آذربایجان در محل مناقصه بگذارند دیگر اینکه برای رفع احتیاجات دولتی از کارخانجات معملی استفاده نمایند.

در تبریز ضمن دیدار دوستان در باب ساختمان آرامگاه مرحوم ستارخان سردار ملی مذاکره شد مردم آزاد میخواهند تبریز بنده مأموریت دادند که بنام مردم آذربایجان از این عمل خیر خواهانه جناب آقای تقی زاده رئیس معترم مجلس سنا و سایر رجال صدر مشروطیت بنام اهالی آذربایجان هم در همراهی با این نیت خیرآماده همکاری هستند ضمناً خواستم عرض نمایم که علاوه از مرحوم سردار ملی عده از سران آزادیخواه خدمانی انجام داده اند از جمله مرحوم باقر خان سالار ملی که اهالی تبریز تصمیم دارند در شهر تبریز آرامگاهی برای آن مرحوم برپا نمایند و نیز تنی دارم جناب آقای حکیمی وزیر معترم دربار توجه فرمایند که از اعطای موقوفه ملک کانه برای تعمیر آرامگاه مرحوم ثقة الاسلام شهید که روی اقدام جناب آقای دکتر صدیق وزیر فرهنگ وقت مرحمت شده در بهار امسال اقدام بشعیر بعمل آید.

عده از زارین در تبریز و میانه و سراب مراجعه و تقاضای بدر می کردند باینکه در این مورد چندی قبل تذکر دادم از آقای نخست وزیر خواستارم دستور فرمایند هر چه زود تر قبل از انقضاء موسم کشت بدر مورد نیاز را در دسترس زارین بگذارند.

در خاتمه می خواهم خاطر نشان کنم در تبریز چندین سال است پرورشگاهی با همت نیک مردان درست شده متأسفانه در سنوات اخیر بوضع شایسته رو برآه نبود در ضمن باز دیدن مؤسسات در خدمت آقای استاندار بیرو رشکاه هم رفتم واقماً از توجه ایشان وضع آنجا سر و صورتی پیدا کرده کارخانه قابلیانی در آنجا دایر کرده اند که روزانه ۱۵۰ نفر کار می کنند و ۱۷۰ نفر تحصیل می نمایند از مردم بلند همت آذربایجان تقاضا دارم بقدر همت شان باین مؤسسه که داروسرو وضع آبرومندی بخود می گیرد کمک کنند تا بیشتر وسایل مستعدان فراهم گردد اخیراً در تبریز تلفون کاربرد دایر کرده اند البته این اقدام مفید بسیار لازم بود ولی مردم گله از وضع کار آن داشتند که شخصاً مراجعه کردم و بنظر نرسید که اولاهمل ارتباط مکالمه خیلی دیر صورت می گیرد و برای کسیکه نیازمند مکالمه فوری است دو سه روز معطلی دارد دیگر اینکه حق مکالمه بسیار گران است و نینداند این دستگاه چقدر خرج دارد که از بنده برای دودقیقه مذاکره شصت ریال دریافت داشتند من باین گران قیمت اعتراض کردم جواب دادند که این موضوع مربوط بکاربر مرکز است تقاضا دارم توجه دز سرعت عمل و نرخ عادلانه آن وزارت است و تلگراف میبول دارند.

نامه و تلگرافی هم از طرف شرکت قطار و سقط فروش رسیدم تقدیم مقام ریاست می کنم مقرر فرمایند بشکایات آنها رسیدگی شود (احسن).

منتسب هستم دفاع کنم ولی از باب اینکه با اصول همکاری و صببیت اعضاء مجلسین که مورد محال احترام است اختلالی نرسد وهم کمی وقت اطاله کلام را جایز ندانسته و فقط برض مختصری با ذکر چند نکته که در نامه کانون معترم کلاه بدان اشاره شده اکتفا می کنم اصولاً کار و کالت و قضاوت طوری است که در هر دهوائی یکطرف که بضر او استدلال و حکم میشود طبعاً ناراضی و کمتر آدم منصفی یافت می شود که محکوم شود و معهذ از قاضی و یا وکیل طرف راضی و خورسند باشد بنا بر این از طبع مشاغل قضائی است که همیشه یکدمه از مراجعه کنندگان دستگاہ قضائی ناراضی و بهین جهت مشکل است تشخیص داد که گله تمام اشخاص از قضات و وابستگان دادگستری بجایواناشی از غرض شخصی نباشد بهر حال در هر دسته و صنفی ممکنست ممدودی ناباب بوجود آید ولی در مقام انتقاد و اعتراض بیکدسته و جماعت ملاحظه شتون و صلاحیت اکثریت آن جامعه را نباید از نظر دور داشت جامعه و کلاه دادگستری از حیث صلاحیت مشکل از شخصیت های علمی و بانبر به این کشور هستند و در این طبقه افرادی یافت می شود که قطع نظر از جنبه کالت دارای شخصیت اجتماعی بوده و بنسبیت قوی و فضل و دانش و آثار و تالیفاتی گذارند مورد احترام و اعتماد عموم میباشد و عده زیادی از اساتید دانشگاه و قضاتی که در دوران قضائی امتحان تقوی و درستی داده اند اکنون باین کار اشتغال دارند و هم اینها هستند که با کمال شهامت از حقوق و شرافت مظلومین و آزاد مردان دفاع کرده و در قسمت اعظم محاکمات کفیری که تماس با حیثیت و شرافت افراد دارد بدون دیناری پاداش انجام وظیفه می کنند بهر حال نقص دادگستری تنها از ناحیه ممدودی و کلای ناباب نیست و عقیده داشتن بر چنین مطالبی ممکن است ما را از اصلاح اساسی و اصولی دادگستری بازدارد بلکه نکته اساسی در اصلاح دادگستری همانا استقلال قوه قضائیه بنام معنی و تأمین شتون مادی قضات است که بصکرات در این مجلس از آن گفتگو شده ولی هنوز جامعه عمل بخورد نیوشیده است بهر حال کانون و کلاه در نامه خود تصریح کرده اند که بطور حتم اگر واقماً قصد اصلاح دادگستری از طریق اصولی در بین باشد و کالت آماده ترین صنفی است که جز اصلاح دادگستری هدفی ندارد زیرا که زندگی وکیل بسته باصلاح دادگستری و تسریع دادرسی است وکیل دادگستری میداند که اگر خدای نکرده یک قاضی امروز بفتح او متصرف شد فردا بضر او متصرف میشود پس وکیل دادگستری نه موجب انحراف قاضی میشود و نه بافرض داشتن چنین فکر فاسدی قدرتی دارد که اراده خود را بر قاضی تحمیل کند عرض دیگرم راجع باسایشگاه مسلولین فارس است عده مسلولین در فارس پیش از دوهزار نفر است و تنها یک آسایشگاه در فارس بنامشده اخیراً که هیئتی از طرف سازمان بریاست آقای دکتر فریدون بهمینار بفارس برای مطالعه و رفع احتیاجات آمد یکی از مسائل بسیار لازمی که تشخیص داده اند تأسیس آسایشگاه مسلولین بوده است که مقداری از آن بوسیله مساعدهای که از طرف جمعیت

شیر و خورشید سرخ شده بنای آن تمام شده و تقریباً در حدود ۲۵۰ هزار تومان دیگر برای تکمیل آنجا لازم است که از طرف سازمان برنامه ضمن سایر اصلاحات پیشنهاد شده خواستم از جناب آقای دکتر معظمی و سایر اعضاء معترم کمیسیون برنامه تنی کنم که از این مسامحت نسبت بفارس دریغ ندارند و امر فرمایند هر چه زودتر این وجه پرداخته شود که این آسایشگاه مسلولین ساخته بشود و عده زیادی مسلولین که در فارس هستند از این آسایشگاه استفاده کنند (احسن).

نایب رئیس - آقای کشاورز صدر فرمایند **کشاورز صدر** - بنده با اجازه آقایان معترم برای عرض یک مطلبی که نمایندگان تمام کارگران بنده مأموریت داده اند که در معترض مجلس عرض کنم اینجا خدمت آقایان رسیدم که یکی این قسمت را عرض کنم و یکی هم راجع بخود کارگرا بیکه چند فقره دردی است که اگر در اینجا مجال فرصت باشد وقت کفایت بکنند باید برض آقایان برسانم دیشب بنده را خواستند در آن محل اجتماع کارگران و نمایندگان مجمع کارگران هم در آنجا بودند (یک نفر از نمایندگان گناه) در مجمع نمایندگان کارگران اسکی و مسکی من سرم نمیشود آقا اجازه بدهید (آشتیانی زاده - بوزارت کار فرمایند) بوزارت کار مربوط نیست امکا اسکی نمایندگان کارخانه دخانیات نمایندگان کارگران کارخانجات اصفهان این آقایان بودند بنده راجع باین موضوع آقای آشتیانی زاده که کمی حق دارد اسکی تشکیل بدهد کمی حق ندارد بآن میبخت وارد نمیشوم بنده را آن آقایان که فریب ۱۵۰ نفر نمایندگان کارگران بودند خواستند و تقاضا کردند که بنده در خود مجلس مقدس شورای ملی برض نمایندگان معترم برسانم که کلیه کارگران ایران از این اقدام خدا پسندهانه برجسته و متصفانه اهل حضرت همایون شاهنشاهی مربوط بارفاق و مباحثات و کمک باین رعایای رنجبر اظهار امتنان و تشکر میکنند بنده و دوست عزیزم آقای برومند را مأمور کردند که حالا بنده از طرف خودم و ایشان بنمایند کسی از طرف آقایان از این اقدام برجسته اهل حضرت همایون شاهنشاهی فدردانی و سیاستمداری و تشکر کنیم (صحیح است).

اما مطلب دیگر راجع بخود کارگران بود این آقایان استدعا میکردند که برض آقایان نمایندگان معترم برسانم که این ها هیچوقت توقعات غیر قابل قبول ندارند این طبقه یک طبقه ای هست که برای خدمت به ملکات از طبقات دیگر بیشتر رنج میبرد بیشتر زحمت میکشد یکی از این کارگر ما خدای واحد شاهد است مرا منقلب کرد لهجه آذربایجانی داشت و فارسی صحبت میکرد و خیلی شیرین شده بود اظهاراتش خیلی شیرین و دلپذیر و تمکین بود این شخص گفت خدای واحد شاهد است ما حاضریم که نصف مادرا گرفته باشیم یعنی شکم نیمه سیر ولی به ایران علاقه داریم ما شکم نیمه گرفته قبول میکنیم باشیم و باین آب و خاک علاقه داریم و ما مسلماً و مخصوصاً بدون تردید از آن طبقه کار فرما یعنی صاحب کارخانه باین آب و خاک بیشتر علاقه داریم آن

شخص میگفت که خود نمایندگان معترم مجلس شورای ملی هم مکرر میدیدم که میگویند مبلغ کمی نیستی در صورتی که مبلغ این مرامی که خانان سوز است در درجه اول صاحبان کارخانه هستند که نهایت نمیکند والا ما که کارگریم از ما مطمئن داشته باشید که هیچ کیفیت آلوده باین افراس نمیشوم ما ایران را از همه بیشتر دوست داریم تقاضاهایی که داشتند یکی این بود تثبیت شغل کارگران اینها از ماده هشت قانون کار خیلی ناله میکردند و بجهام بود و توقع هم داشتند از آقایان نمایندگان معترم که در موقع طرح قانون کار در مجلس راجع باین امر نهایت و توجه فرمایند که یک نفر کارگر شغلش تثبیت بشود صحبت بود در جدول میگردند که یک کارگری است که بعنوان روز مزد است یک کارگری است بعنوان مقطوع یک کارگری است به عنوان حکمی اینها هر کدام یک مزایای مخصوصی دارند که همین موجت میشود که هر روز یکدسته بیایند و بگویند امتیاز ما باید این جور باشد دلیلشان هم این است که میگویند آن دسته دیگر امتیازشان اینطور است این نمایندگان کارگران توقعات این بود که نمایندگان معترم مجلس شورای ملی در موقع طرح قانون کار این تشتت و اختلافی که در وضع مزد این کارگران هست رفع کنید و ضمناً وضع آنها را تثبیت کنید مثلاً بطوریکه میکنند و آقایان بیشتر از بنده اطلاع دارید بر تبه های فنی هست یعنی یک مراتب کارگری هست که اگر یک کسی ۵ سال کار کر بوده این شخص از آن کسی که یکسال کار گراست بیشتر حقوق میگیرد اما روی میزان و روی قاعده آقایان برض بنده توجه فرمایند و نهایت بکنید باینکه حق اینها از قانون کار تأمین بشود دیگر آنکه متوقع بودند که وقتی کارگران اجتماع میکنند و نمایندگان واقعی و حقیقی خودشان را انتخاب میکنند نه نماینده فلاپی نماینده واقعی و حقیقی آن ها که سر نوشت کارگر در اختیار آن نماینده است آن نماینده ای که حقیقه از روی واقع انتخاب میشود آن نماینده طوری باشد که دولت نتواند تهدیدش بکنند بعنوان اینکه اگر حفظ حقوق کارگر را کردی تو را از کارت منفصل می کنم باید در اینجا یک مصونیتی برای نماینده واقعی کارگران قائل شد و این التفات را نمایندگان معترم مجلس شورای ملی بکنند که تا آن نماینده واقعی کارگر قادر باشد از حقوق کارگرا دفاع کند و حقوق آنها را حفظ کند و مانع از تقسیم حقوق آنها بشود موضوع دیگر دارائی بکارگران سیلوی تهران و جاهای دیگر یک پاداش میداده و معمول بوده است یک کسی این حرف را با یک صورتی گفت که بنده را منقلب کرد آقای برومند تشریف داشتند ناظر بودند میگفت که آقا این پاداش که میدهند نمی دانید که چه تأثیری میکند در فرزند و زن و عائله من او میگفت وقتی میروم خانه همانطور که مید قادر هستند لباس نو بپوشید هم زندگی خوب داشته باشید من هم دلم می خواهد که چهار متر چیت برای زن و بچه ام بگیرم و بزم که خیالم راحت باشد و خوش باشم استدعای بنده از جناب آقای وزیر بهداری این است که یادداشت فرمایند و تأکید فرمایند با آقای کدیل وزارت دارائی

که همین امروز یا فردا دستور بدهند پاداش این اشخاص داده شود (صحیح است) یک نامه ای است که جناب آقای آزاد بن دادند که در این جا می خوانم باز هم این از یک کارگری است من توقع دارم و استدعا میکنم که کلیه این مجلس بلند شوند راجع باین مطلب صحبت کنند شما آقای دکتر طاهری شما آقای رفیع آقای ملک مدنی که اینجا سوابقتان از بنده زیادت است من اگر حرفی بزنم فوری بن می خندید کیا یاره میگوید یا کج است (صحیح است) صحیح است) بنا بر این همیشه این شوخی ها و این مزاحها را دارند (صحیح است) ولی بدانید حکومت بدست ما کارگرا می افتد و بشربساز روزی که ما آمدیم اینها (خنده نمایندگان - صحیح است) حالا باز هم صحیح است بگویند و بخندید اگر این نامه صحیح است باز هم بخندید نامه این است

«جناب آقای آزاد نماینده معترم مجلس شورای ملی معترماً معروض میدارد مامسولین شرکت نفت ایران و انگلیس بکنانه اینکه در خدمت شرکت نامبرده مسالول شده ایم از هر طرف مورد ظلم و جور شرکت مزبور واقع شده پس از اخراج از کار و صرف هستی خود در راه معالجه این بلائی خانمان سوز واخذ گواهی نامه بهبودی کامل مدت مدیدی است برای احقاق حق و اعاده کار خود باولیا می معترم امور مراجعه که متأسفانه به نتیجه نرسیده و مجبور شدیم در این زمستان عائله خود را رها کرده بغایه ملت متحصن گردیم استدهای ما اینست که مفاد تصویب نامه مورخ ۱۳ دیماه ۱۳۲۷ هیئت وزیران که در باره کارمندان مسالول دولت اجراء میشود در مورد کارمندان شرکت هم اجراء گردد . فلامسولین ضیاع بخندید باید گریه کنید جلسه پیش هم راجع یکی دیگر خواندم آخر یک حرکتی بکنید بیاید اینجا بگوئید من چرا بیایم که بخندید یک کسی بیاید اینجا که باو نخندید اقدام بکنید من که می گویم می خندید این شرکت نفت هستی ما را برده است تمام هستی ایران این نفت است بگوئید این کارگرانی که مسالول شده اند لاقال اینها را نگاهدارش کن مثل این می ماند که آدم بی اهتتائی بافکار ملت ایران و بردم ایران بکنند (فقیه زاده - آقای کشاورز صدر در کمیسیون نفت این مذاکره شد کفیل وزارت دارائی تعهد کرده که وسایل راحتی این هارا فراهم کند) برای آقایان نمایندگان معترم که در همین حال مزاح فرمودند و اظهار لطف فرمودند راجع باین عرضی که کردم و خندیدند و یک چنین خنده های مزاح آمیز کردند بکارهای که این دوسه روز ساخته ام که میخوانم

ای مجلسیان روز زیان ضرر است نزدیکتر از سایه باها خطر است امروز بخود آمده فکری بکنید اندیشه فردا بخدا بی تسر است (احسن احسن) (فرهودی - جف القلم) یکی هم این شرحی است که اتحادیه صنف عطاز و سقظ فروش نوشته است و من تبتیادم که چه میگویند و چه جور است و مضشان (تیوورتاش - یکدست دزد) از

تزدیک نرفتم بینم چه مگویند. جلب نظر کفیل وزارت دارائی را باین امر میکنم که اگر حرف حسابی است بپذیرند و اگر حرف حساب نیست رد کنید مردم را وسط زمین و آسمان نگاه ندارند

رئیس - آقای رفیع مطلبی داشتید؟ بفرمائید.

رفیع - آقای نریمان بکمذاکرهای کردند و سوالاتی فرموده اند از وزیر امور خارجه بهتر این بود در موفقی که آقای وزیر امور خارجه هستند سوال بکنند چون جواب باید داده شود. کمیسیون خارجه شاید در ۲۵ روز قبل بود با حضور آقایان به آقای وزیر امور خارجه تذکر داد و متویات مجلس شورای ملی و دولت را بایشان گفت که بنماینده خود بنویسد که مافیر از صلح چیز دیگری را در نظر نداریم و بالاخره متذکر شدند اگر تصمصی در هر موردی می خواهید بگیری باید با کمیسیون خارجه مشورت کنید و نظر کمیسیون را بخواهید (صحیح است) و کمیسیون خارجه اگر صلاح دید در مجلس معرمانه و مجلس خصوصی مذاکره کرد بعد تصمصیم بگیرد مگر برای ایشان گفته شده ولی وضعیاتی پیش آمده برای وزیر امور خارجه که یک جوابی شاید بنماینده خود داده باشد بهر روز در کمیسیون خارجه قریب یک ساعت ونیم با حضور آقایان مذاکره شد ادله ای که اقامه کردند اگر برای خود آقای نریمان اقامه بکنند شاید متقاعد بشوند ولی با این حال چهار بار بایشان تذکر داده شد که اگر نصف شب هم بشود بایستی با تلفون مبعردند و ما کمیسیون امور خارجه را فوق العاده تشکیل میدادیم که با نظر کمیسیون عملی تصمصی گرفته بشود که طرفداری از صلح باشد قرار شد که این مرتبه ابدأ بمدها بدون اطلاع کمیسیون خارجه و مجلس شورایی در لاونتم امر به ای بجائی صادر نکنند این مسئله لازم بود که مذاکره بشود در این جا و من از آقایان خواهش دارم مسائل خارجی را قبلاً با وزیر خارجه در میان بگذارند (صحیح است) و باتفاق ایشان سؤال و جواب بشود چون کمیسیون خارجه آنچه وظیفه اش هست رفتار میکند میتواند به کمیسیون خارجه بیاید در آنجا مذاکره کنید یک مسأله ای است که بایک صحبت بدون مطالعه اسباب زحمت یک ملت می شود (صحیح است)

نایب رئیس - نامه ای از کارگران معادن زغال سنک تمشک رسیده راجع بعقوق چهار ماهه شان که بدولت اطلاع داده میشود که حقوقشان را بدهد

برومند - بنده تذکری دارم

نایب رئیس - طبق چه ماده ای؟

برومند - طبق ماده ۱۶۷ و ۱۶۹ بیش از یکماه هنوز جواب نداده اند و عده ای از این کارگران بیکارند دستور بفرمائید برای جواب حاضر شوند

نایب رئیس - بسیار خوب اقدام میشود. **آشتیانی زاده** - بنده هم اظهار دارم مطابق همین موادی که فرمودید سؤالی درجندی پیش از وزیر کشور راجع به تماشاخانه تهران و عوایدی که پرداخت میشود و یک سؤالی هم از وزیر کار کرده ام و یک سؤالی هم امروز تقدیم کردم استدعا می کنم

امر و دستور فرمایند که هر چه زودتر برای جواب حاضر شوند

فرامرزی - حقیقتاً این طور است هشت ماه پیش سؤالی مکرره ام که هنوز جواب داده نشده است.

۴- بقیه مذاکره در لایحه بهداشت شهری

نایب رئیس - تا کید میشود که حاضر بشوند ماده پنج لایحه بهداشت شهری مطرح است پیشنهادی راجع بکفایت مذاکرات رسیده که قرائت میشود.

(بشرح زیر قرائت شد)

ریاست محترم مجلس

این جانب در ماده پنج کفایت مذاکرات را پیشنهاد مینمایم

نایب رئیس - آقای دکتر سید امامی

دکتر سید امامی - عرض کنم راجع بماده پنج پیشنهادی نرسیده و همینطور که دفعات قبل تذکر داده شده که این لایحه خیلی طولانی است و اغلب هم

مجلس از اکثریت بموافقت این است که میخواستم خواهشی کنم آقایان کفایت مذاکرات را بدهد که ماده پنج هم تمام شود چون ۵ ماده است و اگر بنا شود

در اطراف این مواد پیشنهاد داده شود وقت مجلس و آقایان گرفته میشود خواستم تقاضا کنم از دادن پیشنهادات تا اندازه ای که ممکن است خودداری بفرمایند و کمتر هم صحبت شود چون در کمیسیون

بهداری که اغلب آقایان فنی بودند آنطور که لازم بود صحبت شد و بحث شد

نایب رئیس - آقای فرامرزی مخالفید؟

فرامرزی - عرض کنم علت مخالفت من در این است که عده برای رای کافی نیست باید

کاری کنیم که مجلس در روی بن بست قرار نگیرد و الان تنگنایی است که نه میتواند از این طرف

برود و نه از آن طرف و الا مخالفت دیگری ندارم

نایب رئیس - بایستی آقایان وظیفه شان را انجام بدهند و از مجلس خارج نشوند

حاذقی - وقتی بانهایی که وارد میشوند تذکر بدهند که از جلسه بیرون نروند دیگر مجلس از اکثریت نمیفاتد

فرامرزی - تذکر که رفع مخطور نمی کند.

(در این موقع عده برای رای کافی شد)

۵- تصویب صورت مجلس

نایب رئیس اکثریت حاصل است صورت مجلس گذشته تصویب شد

۶- بقیه مذاکره در گزارش راجع به بهداشت شهری

نایب رئیس - به کفایت مذاکرات در اصل ماده پنج آقایانی که موافقت قیام کنند (اکثریت برخاستند) تصویب شد چون پیشنهادی نرسیده بنا بر این رای میگیریم بماده پنج آقایان موافقت قیام کنند اکثریت برخاستند تصویب شد ماده ششم مطرح است من از آقایان خواهش میکنم که ربع ساعته

توجه بفرمایند که اینکار تمام شود

ماده ششم قرائت میشود

شرح زیر قرائت میشود

ماده ۶ - کارخانه هائی که مواد خوراکی و آشامیدنی میسازند (از قبیل کنسروسازی - گره سازی - لیونادسازی) مکلفند از وزارت بهداشتی تحصیل پروانه نمایند و در صورتی که بخلاف شرایط پروانه مواد مزبور را بسازند کارخانه توقیف و سازنده آن بجس تادیبی از دو ماه تا شش ماه محکوم میگردد دادگاه

ضمن حکم خود طبق تقاضای بهداشتی دستور خروج از مصرف یا از بین بردن آنرا خواهد داد

نایب رئیس آقای ملک مدنی مخالفید

ملک مدنی - بله مغالتم عرض کنم این ماده بسیار خوب ماده ای است ولی اشکالی که من دارم اشکال اصولی است که میخواستم متذکر شوم آقای وزیر بهداشتی توجه بفرمائید

ما برای هر کار پنج دستگاه نباید درست کنیم ملتفت عرض میشود؟ اگر وزارت بهداشتی باید در بهداشت

موسسات و کارخانجات و امور دخالت داشته باشد شهرداری دیگر نباید دخالت داشته باشد (صحیح است)

این دو دستگاه داشتن موجب اختلال و موجب بی نظمی و بی ترتیبی کار است ما باید این را روشن کنیم

اگر بهداشت کارخانجات و موسسات را شهرداری صلاحیت دارد که مداخله کند بهداشتی شهرداری مکلف است این کارها را بکند (صحیح است) پس

دیگر اینکار کار وزارت بهداشتی نیست بنظر من برای این که ما باید انجمن شهرها را تشکیل بدهیم

حکومت شهرها بدست خود مردم شهر بدهیم این قدهمائی است که دنیا برداشته و ما هم باید پیروی کنیم از آن. اگر خیر بنا بر این است که وزارت

بهداری مداخله کند در بهداشت و مراقبت در کارخانجات پس شهرداری مداخله میکند و بیخود از مردم پول نگیرد و بیخودی یک اداره کل بهداشتی در شهر

داری های طهران و ولایات نباشد که آنوقت هم وزارت بهداشتی این تکلیف را داشته باشد و هم شهر

داری بنده خواستم این تذکر اصولی را بدهم و در عین حال به نیات خیر آقای دکتر صالح هم کاملاً واقف

ولی ما باید راه روش راطوری انتخاب کنیم که در صل باشکال بر نخوریم

نایب رئیس - آقای کشاورز صدر موافقت بفرمائید.

کشاورز صدر - بقیه بنده با این امتحانی که شهرداری داده بود و الان هم که شهرداری نیست بنظر بنده وزارت بهداشتی نهایت درجه ضرورت دارد که طبق این ماده ششم آنطوریکه نوشته شده دخالت داشته باشد و البته آقای وزیر بهداشتی هم باید يك عالوده ای بریزند که اگر خود ایشان هم در رأس وزارت بهداشتی نبودند آن دستگاه از روی

کمال بی طرفی و خوبی انجام وظیفه کند (صحیح است) اما نکته ای که بنظر بنده میآید برای این اظهار موافقت کردم و موافقت بنده مشروط بنده يك

چیزی است که می خواهم اضافه کنم آن این است که آمار گمرکی را برای همه آقایان نمایندگان آوردند استدعا می کنم این آمار گمرکی را قرائت کنید در آمار گمرکی نوشته است هفتاد خروار سبزی تازه خوردن شصت و پنج خروار از لندن و پنج خروار از مالک دیگر وارد ایران کرده اند سبزی خوردن وارد مملکت فلاحتی ایران آقای قائم مقام کجاشریف دارند یا بنده و هشتاد خروار از مشروبات الکلی که دوست و نود خروار از آجواست از لندن، از انگلستان بایران وارد کرده اند (فرامرزی) - جوش را از اینجا

برند (بند) و میلیونها جبه که عبارت از صدها تن باشد آقای وزیر بهداشتی گوشت سگ و گربه و خوک باین مملکت آورده اند آنها را معاینه کنید محالاً که زورتان نمی رسد از دولت ابد مدت انگلستان چیزی وارد نکنید لاقول معاینه کنید ار کجا معلوم است که قاطی آن سبزیها يك میکربی را نزنند تا آنهایی که می گویند نفت را نمی دهیم یعنی ملت ایران کلکشان را بکنند (صحیح است) شما اینها را آقا

اگر معاینه میتوانید بکنید بکنید و اگر نمیتوانید ننگارید وارد کنند هر کفایتی را که نباید از خارج وارد ایران بکنند این که نشد در مملکت اسلامی یا نصد و هشتاد خروار مشروبات خارجی وارد کنند

این را آقای وزیر بهداشتی توجه کنید توضیحش را هم بخواهید این آمار مربوط به سال ۱۳۲۸ است من آمار را نگاه کردم بخوانید و مورد توجه قرار بدهید

نایب رئیس - آقای وزیر بهداشتی

وزیر بهداشتی - عرض کنم که جناب آقای ملک مدنی بیاناتی فرمودند راجع باینکه چون شهرداری بایستی اینکار را بکنند لزومی ندارد که وزارت بهداشتی بکند آقای کشاورز صدر توجه بفرمائید عرض کنم طبق یادداشتی که یکی از رفقا به بنده تذکر داد طبق قانون اساسی مسئولیت بهداشت در مقابل مجلس شورایی با وزیر بهداشتی است نه شهرداری گذشته از آن این قانون يك قانونی است که در بهداشتی شهرداری نوشته شده است و در آنجا اصلاً کمیسیون تشکیل شد آقای دکتر علوی، آقای دکتر کاسمی آقای

دکتر جلایی چند نفر از نمایندگان يك سال و نیم دو سال تمام نشسته اند در بهداشتی شهرداری این را نوشته اند آخرش هم اگر ملاحظه بفرمائید نوشته است که این نامه مربوط باین قانون را وزارت بهداشتی و شهرداری تهیه میکند ولی در مقابل شما بنده مسئول بنده نومی که وزیر باید باشد (صحیح است)

و تمام عملیاتی که اخیراً دیدید در وزارت بهداشتی شد از قبیل جمع آوری دارو و آب لیمو و غیره تمام اینها را بنده کردم و وزارت بهداشتی و اداره بهداشتی شهرداری و طبق قانون مصوب ۱۳۰۵ مجلس شورای ملی کلیه بهداشتی های کشور تحت نظر صحبه کسل مملکتی است

مقصود از صحبه کسل مملکتی هم وزارت بهداشتی فعلی است بنا بر این قانون را باید بنده بیاورم و در ایالات و ولایات هم همانطور که اینجا نوشته شده است وظایف خودمان را بآنها محول میکنم که آنها انجام بدهند ولی قانونش را بنده باید بیاورم مسئول

هم بنده هستم مقصود مرضم این است که نظر آقای ملک مدنی در این موضوع صحیح است و تأمین است و شهرداری بمعنی ما این قانون را تهیه کرده اما در موضوعی که آقای کشاورز صدر فرمودند صحیح است در قسمت کنسروها باید عرض کنم که این کنسروها هم سمومیت هیچی در نتیجه مصرف کردن آن پیدا میشود که حتی بمرک هم ممکن است منتهی بشود اخیراً يك مریضی بنده مراجعه کرده بود معلوم شد که يك کبکی گرفته است و خورده تعقیق کردیم معلوم شد که چون نمی توانند کبک را بزنند و زحمت دارد يك دوائی میدهند که او مسموم میشود بعد هم میاورند شهر الان هر کس که آنها را بخورد مسموم میشود و همینطور در مورد کنسروها که مواد غذایی دارد و اهمیت زیادی دارد این چیزها هست و حالا بهداشتی شهرداری هم تحت نظر ما است جزء وزارت بهداشتی است و از نقطه نظر بهداشتی باید بدستور ما رفتار کند راجع بالکل هم که فرمودند کاملاً صحیح است و ایشان می دانند که راجع بالکل يك طرحی تهیه شده و الان در کمیسیون مطرح است امیدوارم همانطوریکه راجع بتریاک طرحی آوردیم بتوانیم راجع بالکل هم اقدامی بکنیم که نظر آقایان تأمین شود (صحیح است)

نایب رئیس - آقای رضوی مخالفید؟

رضوی - بنده مخالفم، عرض کنم رسیدگی بهر موضوعی بخصوص این قبیل قضایائی که مبتلابه و مورد استفاده تمام مردم است يك موضوعی است که تا کنون در واقع بهیچ وجه من الوجوه یا کبزیگی و نظافت و ظرافت و بخصوص مراعاتهای سعی در آن وجود نداشته و بنا بر این مداخله کردن يك مؤسسه

ایکه توانا باشد و بتواند باینکه این نوع اغذیه را یا شبیه و نظیر آنرا با اصطلاح بصورت مطلوبی که مناسب با صحت افراد باشد فراهم کند این بسیار ضروری است. اشکالی که هست در این است که آیا وزارت بهداشتی در اینجا مداخله می کند یا شهرداری و حق هم این است که هر دو می توانند از نظرهای مختلف در آنها مداخله کنند برای خاطر اینکه تعیین نرخ یا با اصطلاح وفور و کمی اغذیه و امتعه شاید کاری است که صرفاً شهرداری باید بکند و لیکن رعایت جنبه صحنی و سلامت این قبیل اغذیه بطور کلی باید تحت نظر بهداشتی باشد زیرا بر فرض این که شهرداری بخواهد مداخله بکند نکته ای که هست این است که مملکت ما امروز می خواهد شروع به يك چنین قضیه ای بکند و تا حال سابقه ای نداشت آنوقت سعه این ماده هم زیاد است یعنی وقتی می گوئیم کلبه غذاها و کلبه چیزهای فروختنی وقتی که اینها مورد استفاده عموم است اینها باید مورد وقت و رسیدگی قرار بگیرد اگر بنا بر این بشود رسیدگی آنها از طرف شخصی مثل جناب آقای وزیر بهداشتی یا يك دسته مردمی که هم دارای ملاحظه و هم دارای ایمانند بشود البته بسیار خوب است ولی برای خود تهران اما در ایالات و ولایاتی که دور هستند وضعیت رسیدگی به این قبیل امور چگونه می شود و چگونه

این امور انجام می شود چه اشخاصی را میفرستند که بوند و دکان ها را رسیدگی بکنند بله باب جدیدی از برای سوء نظرها باز می شود آنوقت از طرف دیگر این قبیل دکانی که این قبیل امتعه را میفرشند يك ترس و بیسی دارند که اگر يك وقت با فروش این اغذیه خطری برای کسی پیش آمد این ترس و بیم دارد که از او کسی باز خواست می کند و يك ضرری متوجه او می شود اما مبترسم که در آئینده بانصوب این ماده چنین بشود که يك افرادی پیدا بشوند برون نظارت بکنند و با تأمین نظر خود ناظرها آنوقت يك پروانه صحنی بدست دکاندارها هم داده بشود آنوقت در زمان آئینده اگر از خوردن يك غذائی و یا بکار بردن يك چیزی يك خطری پیش بیاید و زحمتی درست بکند آنوقت این پروانه هائی که بدست اینها داده می شود زحمتی برای مصرف کننده تولید بکند از این جهت بنده تصور میکنم که بکند در ظرف بکرو زو يك موقع امکان پذیر باشد که تمام این قسمتهای آن را بلافاصله بیابند نظر بدهند و تمام اینها را از نظر صحنی پروانه بنده و اجازه ورود بدهند بنا بر این برنامه این موضوع باید با يك دقتی تصویب بشود و باید اینرا با دقت بیشتری تنظیم بکنید تا توجه بیشتری از طرف فروشندگان بشود نه این که يك وضعیت بدتری برای آئینده مردم باشد این بود که بنده تصور می کنم اگر اجازه میدادند این ماده بطور کلی با وجود کمال خوبی که دارد حذف بشود بهتر بود زیرا ضررش به نظر بنده بیشتر خواهد بود

نایب رئیس - آقای صفوی موافقت آقا

صفوی - بله آقا موافقت

نایب رئیس - بفرمائید

صفوی - عرض کنم در این ماده ۶ چنانچه ملاحظه میفرمائید ادارات بهداشتی شهرستانها يك وظایفی را بعهده دارند و يك وظایفی هم شهرداری البته اگر همانطور که جناب آقای اردلان در نظر داشتند این قسمت را جزء وظایف انجمن شهر میگذارند و رسیدگی به این موضوعها را که حقاً جزو وظایف انجمنهای شهر هست به شهرداری واگذار میکردند مجلس شورای هم بالطبع بیشتر میتواند بکارهای مهمتری رسیدگی کند ولی حالا که در اینجا گذاشته اند اینجا در ماده ۶ نوشته است کارخانه هائی که مواد خوراکی و آشامیدنی میسازند آنوقت این مواردی که در بین الهالین نوشته مثل این است که منصر به این سه کارخانه است که نوشته (از قبیل کنسروسازی و لیوناد سازی) (وزیر بهداشتی) - آنجا از قبیل نوشته شده (فرامرزی) - و غیره دارند) در ماده هفت هم همینطور است در ماده ۷ نوشته است که وزارت بهداشتی مکلف است که مراکز گری را که وارد غذائی و آشامیدنی میسازند ولی بین الهالین دیگر ندارد در صورتی که این مطلب به همان ماده ۶ میشود در صورتی که کارخانه های مریا سازی و کبیوت سازی و کارخانه هائی هم هستند که خیابان شور میسازند و اغلب بواسطه اینکه در حلی های رنگ زده و غیر صحنی میگذارند

(دکتر راجی - در حلی های سری) بله بله منظورم این است که اینجا ذکر نشده همانطوریکه کارخانه هائی هست که برای کمیوت سازی غیر از کارخانه کمیوت سازی که در خراسان است در بعضی نقاط دیگر کارخانجات کمیوت سازی هست و اینها را باید هم تحت نظر وزارت بهداشتی قرارداد آنوقت رفع اشکال این ماده خواهد شد ولی اگر منحصرا باشد به همین چند کارخانه ای که اینجا نوشته اند مثل این است که کارخانه های کمیوت سازی و مر یا سازی مستثنی باشند یا موافقت بفرمائید که این آنتر پرانتر بر داشته شود و همان مواد غذائی و آشامیدنی کافی است و یا اگر میخواهید در پرانتر بگذارید این دو قسمت را هم بگذارید

نایب رئیس - پیشنهاد کفایت مذاکرات رسیده که قرائت میشود
(پیشنهاد بشرح زیر قرائت شد)
پیشنهاد کفایت مذاکرات میکنم - حاذقی
حاذقی - مخالفی اگر نیست مرضی ندارم
نایب رئیس - آقای فرامرزی اگر مخالفید بفرمائید

فرامرزی - مخالفت بنده برای این است که عده برای رای کافی نمیشود
وزیر بهداشتی - آقای رئیس اجازه بفرمائید که بنده توضیحی عرض کنم
نایب رئیس - بفرمائید

وزیر بهداشتی - اینکه بنده اصرار داشتم که موافقت بفرمائید صحبت قبل از دستور نشود (بنده که نمیتوانستم فضولی کنم و بگویم برای بعد از دستور بماند) برای این بود که الان ملاحظه بفرمائید ۶۲ نفر حاضر هستند در صورتی که در آنوقت ۸۳ نفر بودند و بنده هم که دو ساعت است که در حضورتان هستم و البته وظیفه ام هست که باشم ولی در این جلسه ملاحظه بفرمائید که حتی يك ماده هم نگذشته است

(یکی از نمایندگان - يك ماده تصویب شد) غیر آقا آن ماده مال جلسه قبل بود در این جلسه فقط رای به آن ماده گرفته شد این بود که بنده خواستم این مطلب را عرض کنم و متصودی نداشتم اما توضیحی را که میخواستم خدمت آقای صفوی عرض کرده باشم این است که ما نوشتیم (از قبیل) چون وقتی گفتیم مواد خوراکی و آشامیدنی این خیلی هوو میمکن است درش مستتر باشد (صفوی - از قبیل ندارد) چرا نوشته شده کارخانه هائی که مواد خوراکی و آشامیدنی میسازند از قبیل کنسرو سازی کره سازی و لیوناد سازی وقتی شما گفتید از قبیل مر یا سازی و کمیوت سازی و چیز هائی که بنظر آقایان ممکن است برسد آنرا هم شامل میشود (صفوی - پس آن قسمت بین پرانتر را بردارید) اگر در پرانتر نمیکذاشتیم بجز اینها دیگر تعبیر میشد خواستیم نوع آن معلوم باشد بنا بر این پرانتر لازم است ولی اصراری نداریم که نوشته نشود (صفوی - مر یا سازی و کمیوت سازی هم اضافه شود) ولی این دو چیز اگر گذاشته شود ممکن است آنوقت چیزهای دیگری هم باشد ولی از قبیل که گذاشته شده بعقیده بنده بهتر است

چند نفر از نمایندگان - بنویسد و غیره
فرامرزی - اگر نوشتید ممکن است یکی فراموش شود ولی همان کلمه از قبیل بهتر است و کافی است

نایب رئیس - باید رای گرفته شود ولی عده برای رای کافی نیست
حاذقی - جناب آقای رئیس بنده در اطراف پیشنهاد کفایت مذاکراتی که دادم میخواهم صحبت کنم

نایب رئیس - بفرمائید
حاذقی آقایان نمایندگان محترم : میخواستم عرض کنم که حبشیت دسته جمعی آقایان نمایندگان محترم

در مرض خطر است (عده ای از نمایندگان - هیچ همچو چیزی نیست) چون مطابق نظامنامه باید ماسه ساعت جلسه داشته باشیم یعنی حد اقل وقت جلسه سه ساعت است ولی اگر ضرورت داشته باشد ممکن است جلسه ۴ یا ۵ ساعت ادامه پیدا بکند آقایانی که در جلسه حضور دارند هیچ تقصیری ندارند (کشاورز صدر - چرا جلسه را ساعت یازده تشکیل دادند؟ بفرمائید ببینیم) اجازه بفرمائید الان ۷۹ نفر از نمایندگان اینجا حاضر هستند برای انجام وظیفه اشان و برای اینکه کار قانونگذاری را انجام دهند نطق قبل از دستور مقدمه است نه ذی مقدمه و نتیجه ماساعت ۱۱ جلسه را تشکیل داده ایم و باید تا ساعت ۲ بعد از ظهر کار کنیم بنا بر این من خواستم این را عرض کنم و از مقام ریاست هم خواهش میکنم که این آقایانی که اینجا بودند و بدون توجه بتابلو از مجلس شورای ملی بیرون رفتند اسم آنها را اعلام بکنند (عده ای از نمایندگان - صحیح است) برای اینکه ما که گناهی نداریم ما این جا می نشینیم تا کاری انجام بگیرد والا اگر یاشویم و برویم که کاری انجام نمی شود و نطق قبل از دستور هم که دردی دوانمیکند

مکی - آقای حاذقی آن ۹۱ نفری که رای دادند صدا کنید بیایند رأی که فشار می آورند با زور میگیرند نتیجه اش این است

۷ - تعیین موقع و دستور جلسه بعد - ختم جلسه

نایب رئیس - فعلا چون عده کافی نیست جلسه را ختم می کنیم ۰ جلسه آینده روز یکشنبه ۲۲ بهمن ساعت نه ونیم دستور جلسه لایحه بهداشت شهری

(جلسه چهل دقیقه بعد از ظهر ختم شد)
نایب رئیس مجلس شورای ملی - جواد گنجی